

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem
naročilu popus
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevsko št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Vatikan obnavlja svet

Prav so imeli tisti politiki, znanstveniki in diplomati, ki so o dobi Leona XIII., kardinala Gasparrija in Rampolle trdili, da je bilo njihovo delo, kakor je bilo zasnovano v začetku velike restavracije vatikanskega pokreta koncem preteklega in v začetku sedanjega stoletja, zasnovano na desetletja, če ne stoletja, in kakor nalašč preračunano na položaj po svetovni vojni. Ko je papež Leon XIII. katoličane širom sveta seznanil s svetopisemskim: »Posedite zemljo!« in svojo razlago: »Ta beseda od krščanstva ni bila nikdar preklicana!« da so torej katoličani dolžni prevzeti v svoje roke družbo in državo v socialnem, političnem, znanstvenem, človekoljubnem, vobče vsakem oziru, kakor pač naleti človek na okoliščine kot družabno bitje, je nastopila hkrati z duhovno obnovo po liberalizmu izsušenega človeka pomlad v deželi katolicizma. Povsod se je začelo reorganiziranje, poduhovljenje in sistematično delovanje katoličanov - državljani, ki so doprinesli v svojih državah odločilen delež k temu, da se je Cerkev priporila zopet svetel prostor na soncu. Vatikanska diplomacija je dobila ugled. Po njenem prijateljstvu so segale roke državnikov, in zlasti čudovito humanitarna gesta sv. Stolice med svetovno vojno, ko so padali najlepši in najboljši in ko je bil ves svet zmučen, je število teh rok, ki so nudile Vatikanu prijateljstvo, visoko pomnožila. Po vojni se je duhovna sila Vatikana še stopnjevala. Človeštvo je bilo sito krvavega klanja; države so se hotele otresti priimka barbarizma. Državlani so videli, kam jih vede čista tehnika in racionalizacija ter so hrepeli po tem, da pride kdo, ki poživi njihovo izsušeno notranjost. Doba je nalikovala razoranji njivi, ki v megli hrepeli po soncu in semenih, da iz njih vzklje novo življenje. To življenje pa je mogel dati samo evangelij Cerkev, ki človeštva še nikdar ni ogoljufala.

Nič čudnega, če so tudi uradni zastopniki držav skušali po vojni ujeti ta veter v jadra svoje politike in nič čudnega, če je vatičansko mnenje prešlo v javno mnenje. V industrijski, zmaterializirani in po bogastvu hrepeneči Ameriki smo doživeli veličastno prireditev evharističnega kongresa v Chicagu, kjer je bilo papeževno odposlanstvo od protestantovskega, kalvinističnega in kvekerskega zunanega urada sprejeto naravnost kraljevisko. Da! Katoličan Smith stopa ravno trenutno v borbo za predsednika Združenih držav Severne Amerike. Znano je, kako silovito se je pojačil vpliv katolikov v Foreign Office - angleškem zunanjem ministrstvu. Znano je, da se je vršila v Angliji ljuta borba za spremembo anglikanskega molitvenika, ki bi naj se približal rimsko-katoliški obliki. V Franciji smo doživeli dogodek, da je navezala nazaj stike z Vatikanom, da je obustavila sovražnosti nasproti katolikom in da je v zadnjem času prišlo do tega, da se laična zakonodaja predvojnih francoskih framacij ruši kos za kosom. Mnogi kritiki so tedaj, ko je papeški nuncij v Parizu Ceretti podpiral miroljubno stremenje Brianda in francoske vlade sploh, sicer dejali, da ga je Briand ujel, ker ga je prisilil do priznanja francoske levice, zoper katero gredo nekateri desničarsko orientirani francoski katoliki, da pa mu ni dal nobene protiusluge, ker je laična zakonodaja ostala kot je bila. Vsi ti kritiki so bili postavljeni na laž in so morali sprevideti, da je to val, ki gre na široko in daleko. In kaj naj poročemo o Češkoslovaški? Tudi ta država je v mladosti svoje dobe prekinila zveze z Vatikanom. Nuncij Marmaggi je zapustil ostentativno Prago, nekatere vladajoče stranke pa so na ves glas zatrjevale, da Češkoslovaška ne potrebuje ne nuncija, ne duhovne moči Cerkev. Doživeli smo tudi praški sporazum s Cerkvijo.

V krogotoku te politike in obnove imamo zaznamovati novo dejstvo: Nuncij Pacelli, eden najposobnejših vatičanskih diplomatov, znan iz svetovne vojne, ko je v Monakovem deloval za mir, znan po vojni, ko je sklenil z Bavarsko konkordat, je sklenil sedaj tudi konkordat s Prusijo. Koliko težav, koliko nasprotstva je bilo, vidimo iz tega, da so se že leta sem na tem vprašanju sestavljale in razbijale berlinske vlade, da se je protestantovski svet začel oboroževati za nov kulturni boj, kakor da Nemčija nima druge potrebe kot povrniti se v razdiralno delo Bismarckove dobe! Pacelliju se je končno vendarle posrečilo urediti razmere z voditeljico Nemčije, s Prusijo. Konkordat je tem značilnejši, ker je pri njem sodelovala večinska socialnodemokratska stranka in ga je v njenem imenu podpi-

Prva seja v novem zasedanju

r Belgrad, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Narodna skupščina je danes izvolila novo stalno predsedstvo. Poslanci so se pričeli zbirati ob 9. Zbrani so bili polnoštevilno. Po predpisih poslanske skupščine je poslanec Milutin Dragović predlagal najstarejšega skupščinskega člana za začasnega predsednika in sicer poslanca Joco Seliča. Joca Selič je takoj zavzel predsedniško mesto in pozdravil poslance:

»Prevzemam začasno predsedstvo kot najstarejši član. Gospodje poslanci. Leto je končalo s plodonosnim delom te skupščine, ki je bila izvoljena 11. septembra. V teku leta je skupščina sprejela veliko število zakonov, tako da bo imela naša velika domovina, zedinjena kraljevina SHS najpotrebnejše zakone. Gospodje poslanci. Mislim in želim, da vsak narodni poslanec izvršuje svojo dolžnost, kakor je to v interesu ljudstva, ki ga je izvolilo. Nadejam se, da bo prihodnje leto še plodonosnejše od preteklega, tako da se bodo lahko vsi zakoni, ki so potrebni, sprejeli. V tem imenu Vas pozdravljam in kličem: Na srečno delo!

Nato je Selič predlagal štiri začasne tajnike gg. Bedjaniča, Stevčiča, Valterja in Jovanoviča. Predlog je bil sprejet. Po odmoru petih minut se je pričelo glasovanje za predsedstvo. Glasovalo je 185 poslancev ob odsotnosti zemljoradnikov. Za Mihajloviča je glasovalo 171, za Ribarja 1, praznih 14 glasovnic. Izvoljen je bil Mihajlovič. Skupščina je izvolitev sprejela z velikim odobravanjem. Mihajlovič je takoj zavzel predsedniško mesto. Po kratkem govoru je dejal sledeče:

»Gospodje poslanci, zahvaljujem se vam za izrečeno zaupanje, ki ste mi ga izrazili, ko ste me izvolili za skupščinskega predsednika. Stori bom vse, da to zaupanje opravičim. Obzajem, da ne vidim vseh naših tovarišev vseh političnih skupin. Kolikor je lažje na meni, in kolikor mi je mogoče, bom storil vse, da bomo čimprej vsi v tej dvorani. (Burno odobravanje.) Gospodje, mnenja sem, da predsednik ne sme in ne more pripadati nobeni stranki in nobeni struji, dokler je na tem mestu. Prizadeval se bom, da tak ostanem, dokler bom na tem položaju. Hvala vam!

Predsednik vlade g. dr. Korošec čestita g. Mihajloviču. Nato so se vršile volitve dveh podpredsednikov in štirih tajnikov. Izid volitev je bil sledeč: Za prvega podpredsednika je bil s 178 glasovi izvoljen demokrat g. Kujundžič, za drugega musliman g. Hrasnica s prav toliko glasovi. Za prvega tajnika je bil izvoljen poslanec Jugoslovanskega kluba g. Bedjanič s 174, s prav toliko glasovi so bili izvoljeni za tajnike gg. Stevčič, Valter in Jovanovič. V imenu podpredsednikov in tajnikov se je zahvalil g. Kujundžič. Nato se je skupščinska seja zaključila in skupščina odgodila. Prihodnja seja se bo sklicala pismeno.

Strožje izvajanje bojkota

č Zagreb, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji poslovnega odbora KDK so bili zbrani vsi poslanci, ki bodo jutri sodelovali na zborovanju v Sisku. Pribičević je imel na seji dolg govor o političnem položaju. V vodstvu se je razpravljalo o ukrepih, ki jih je treba podvzeti proti pristašem današnjega režima. Kot uspeh teh sej je izšel v večernih listih KDK popis uglednih pristašev NRS, DS in HPS z

navedbo njihovega naslova. Razen tega so navedene trgovine in lokali, katerih lastniki so pristaši navedenih strank. Kako misli KDK izvajati socialni bojkot, nas pouči slučaj profesorja Malenice v Brodu, ki so ga radičevci napadli samo zaradi tega, ker je pristaš HPS, in ga težko ranili, tako da se bori s smrtjo. Kdor to ve, ta ve, kaj pomenja ta popis imen pristašev drugih strank, ki niso v KDK.

Reorganizacija finančne službe

r Belgrad, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Današnje »Službene Novine« prinašajo uredbo o organizaciji finančne stroke in službe finančne upravne oblasti. Uredba obsega štirideset paragrafov. Po tej uredbi je najvišja finančna oblast finančno ministrstvo. Neposredno finančnemu ministrstvu so podrejena finančna ravnanstva, ki jih je štirinajst. Za ljubljansko in mariborsko oblast se ustanovi ljubljansko finančno ravnanstvo. Vsako finančno ravnanstvo sestoji iz petih oddelkov: 1. državno računovodstvo; 2. neposredni davki; 3. trošarine, takse in finančna kontrola; 4. carine; 5. kataster in državna posestva. Finančnemu ravnanstvu so neposredno podrejene okrajne davčne uprave, carinarnice, katastrska uprava in okrajna uprava finančnih kontrol.

S 1. januarjem 1929 se ukinejo vse davčne okrajne oblasti, davčni uradi in davčna administracija v Ljubljani. Nerešene odmere do konca 1928 preidejo na nove davčne uprave. Prizivna komisija za dohodnino in pridobnin-

ska komisija v Ljubljani bosta poslovali v Ljubljani še nadalje tako dolgo, da prične poslovati reklamacijski odbor po novem davčnem zakonu.

Pravtako se s 1. januarjem 1929 ukine finančni ravnanstvi v Ljubljani in Mariboru. Njihove posle pa od tega dne prevzame novo finančno ravnanstvo v Ljubljani, oziroma ostane v Ljubljani v mejah te uredbe. Z istim dnem prenehajo poslovati oblastni inspektorati finančnih kontrol, katastrski ravnanstvi in katastrski mapni arhiv v Ljubljani ter vsi okrajni katastrski evidenčni uradi v Sloveniji. Njihovi posli preidejo na označena službena mesta v omenjeni uredbi.

To je kratek izvleček iz te uredbe, ki vsebuje določila, ki se tičejo sedanjih finančnih oblasti in uradov iz resora finančnega ministrstva. Tudi finančna prokuratura v Ljubljani se ukine. Njene posle prevzame v zmislu § 38 uredbe državni pravni zastopnik pri finančnem ravnanstvu.

Spori med sam. demokrati

Zagreb, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Naša vest, o naraščajočem nezadovoljstvu sam. demokrata proti Pribičeviću politiki, ki bi mogla dovesti v republikanstvo, je zelo zadela Pribičevića, ki skuša zato dopovedati, da so vsi sam. demokrati za njega in tudi posl. Griso-gono. Da svojo trditve tem bolj podkrepi, skuša g. Pribičević dokazati, zakaj ni g. Griso-gono član vodstva KDK. — To dokazovanje g. Pribičevića pa ni prepričujoče, ker je javnost, da je g. Griso-gono najjačji intelektualce v SDS in eden njenih najboljših govornikov.

sal predsednik vlade, socialni demokrat Braun. Bodisi iz prepričanja, bodisi iz državnih potreb, to ni vprašanje. Dejstvo je, da je duhovna sila Cerkev tudi od te strani uradno priznana in imamo pričakovati med sveto Stolicco in Nemčijo dobo konstruktivnega dela v obnovi države in vernikov. Duhovna sila Vatikana marsikaj!

Javnost ve tudi to, da je posl. Griso-gono odklonil vsa vabila za vstop v vodstvo KDK, ker se ne strinja z njeno politiko. To je dokazal posl. Griso-gono tudi s tem, da je ob proslavi solunske fronte pozdravil vojvodo St. Stepanoviča in tudi zagovarjal udeležbo pristašev SDS pri proslavi proboja solunske fronte. Pribičević pa je bil, kakor je znano, proti vsaki udeležbi na proslavi. To dokazuje, da je velik del SDS proti Pribičeviću politiki, zlasti pa še proti njegovi kritiki kraljeve izjave.

Podpore revnim krajem

Belgrad, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Pod predsedstvom predsednika vlade dr. Korošca se je vršila seja ministrov gospodarskih resorjev. Razpravljali so o zakonih, ki so potrebni, da se pomaga siromašnim krajem. Izvolil se je poseben odbor, ki naj izdela ta zakon. V odboru so ministri Stanič, Marković in Barič.

Koščke zbirajo

»Klerikalci so zrasli v glavnem radi razcepljenosti naprednih političnih struj«, tako ponavljajo liberalci.

Če bi to bilo res, bi bil dr. Žerjav organizator SLS.

Kajli liberalna stranka je bila med vojno pod dr. Tavčarjem enotna in disciplinirana. Enotno stranko je pripeljal dr. Tavčar tudi v nov položaj po prevratu. Tisti, ki so začeli razbijati napredno fronto — če že tako govorimo — so bili liberalni mladini, sedanjí vodje SDS. Najprej so začeli boj proti dr. Tavčarju v časopisju. »Narod« se bo morda še spomnil, kako divje so ga mladini napadali. Iz tega boja se je rodilo »Jutro«. Neki mladini, ki jih vsak liberalce dobro pozna, so prenesli boj v stranko samo, zanesli strankarstvo v napredne zavode in korupcijo v napredno gospodarstvo.

Radi vedno novih lumparij so poštenejši ljudje bežali iz stranke, nekateri so ostali apatični, drugi so se organizirali pod kakim novim naslovom, tretji so se priključili drugim strankam. Tako je bilo s somišljeniki v mestih in trgih. Razen najožje klike, ki se je držala izvoznih, sekvestrov, nacionalizacij in podobnih poslov, se je članstvo raztepo na vse vetrove. Samostojno demokratskim kolovodjem glasov ni bilo žal, ker so si bili v Belgradu zagisurili ministrska mesta tudi brez poslanskih mandatov.

Na deželi so okoreli liberalni magnati še držali. O »poslih« mladine niso nič vedeli, pa če so kaj vedeli, jim to ni niti koristilo niti škodovalo, ker ti ljudje itak nimajo lastne razsodnosti. V teh je imela mladinska poslovna skupina svoj trden kader. Za te je bilo treba le dr. Tavčarja prevpiti, pa so bili njihovi.

Pa mladini so se izkazali tu nedosegajivo nesposobni. Mesto, da bi podeželsko volilstvo sklenili in organizirali, so ga pahili od sebe. Računali so na prevaro javnosti, zlasti na prevaro kmeta. V misli, da je slovenski kmet tudi tako omejen, kot liberalni podeželski magnat, so ustanovili samostojno kmet-sko stranko in vanjo pogнали svoje ljudi.

Tako so srečno razbili vse. Iz prejšnje napredne stranke smo dobili tri, štiri brez-pomembne strančice, ki so se med seboj grizle kot lačni psi za isto kost.

Če je to politika, je tudi tisti Pavliha, ki je s svedrom kravo drl, vzoren mesar.

Sedaj je pa vodja SDS vzel svinčnik in sešel — ostanke. Ostanke, ki so jih dobile pri zadnjih volitvah vse stranke razen SLS, skupaj dajo mandat. Ta mandat naj dobi SDS. Tako je izračunal vodja SDS in je začel zbirati.

Pozabil pa je vodja SDS, da je sicer lepo mogoče seštetati ostanke fižola, krompirja, jabolk, hrušk, zeljnatih glav, težje je že iz ostankov telet in drugih živali dobiti nova teleta, še težje pa je iz ostankov volivnih glasov svobodnih ljudi, ki niso SDSarji, napraviti — SDSarski poslanski mandat.

Nad uspehom te poslednje operacije ni mi upamo dvomiti. Ne morda iz strahu pred SDSarsko fronto. Kaj še! Žerjavovci so se izkazali za tako nesposobne politike, da mora biti vsak njihov nasprotnik vesel, če se njihovi modrosti zaupa n. pr. še SKS. Zato se mi napredne fronte le veselimo; iz čisto strankarsko sebičnega razloga se je veselimo.

Mi pri tem le SDSarje občudujemo. Po prejšnjem razbijanju na vso moč. Sedaj razbito posodo limajo. Pa ne da bi zbirali pristaše z boljšim političnim delom, z večjo poštenostjo, ampak sklepajo pakte z raznimi vodstvi. Ta vodstva vodijo tudi svoje račune, zlasti vodstvo SKS. Ti računi se v marsičem križajo z računi SDS. Obe ti dve vodstvi ne vodita pa nobenega računa o potrebah slovenskega naroda. Ali ni to občudovanja vredna politika? SKS in SDS sklepata voliven sporazum, ko volitev ni, ko pa volitve bodo, se bo izkazalo, da je bil ta sporazum le za en lep večer, ko smo se veselili in pili na kožo živega medveda, ki se je z lovci, namreč dr. Žerjavom in Pucljem vred še veselil življenja v brlogu za deveto goro.

Belgijsko-francoska slavnost prijateljstva

v Pariz, 20. okt. (Tel. »Slov.«) V Parizu se vrši danes in jutri velika belgijsko-francoska slavnost prijateljstva. Z več posebnimi vlaki je prišlo danes v Pariz 10.000 belgijskih bojevnikov k odkritju belgijskega vojaškega doma. Na čelu Belgijscev je dospel v Pariz belgijski princ Leopold.

Resničen obraz liberalne kampanje

(Od našega stalnega dopisnika.)

Zagreb, 18. oktobra.

Zadnje dni je skoro vse zagrebško časopisje otvorilo topove velikoga in malega kalibra na duhovništvo, episkopat, papeškega nuncija msgr. Pellegrinetti, predvsem pa na HPS in njene pristaše med katoliško inteligenco, zlasti pa na starešinstvo hrv. kat. akad. društev. V tem članku bi bilo odveč, če bi se ozirali na vse ugovore in napade. Nemogoče je načeti vsa podtikanja v poslednjih dneh. Pomudili se bomo samo pri najglavnejših.

Ob pričetku škofovske konference je ves hrvatski liberalni tisk in z njim v istem tonu tudi ljubljansko »Jutro« pisal cele pohvale in podžigajoče slaslovespe. Govorili so, kako je hrvatski episkopat vedno šutil z narodom. Zato da je brez dvoma, da bo na seji izvršilnega odbora obsodil politiko dr. Korošca in HPS, ker da je ta politika proti interesom hrvatskega naroda. V teh usodepolnih urah pa mora episkopat vsekakor iti z narodom. Obenem so otvorili silen ogenj na HPS, posebno na starešinstvo, ker da se ono prizadeva privezati cerkvene poglavarje k svoji politiki.

Ko je v Zagreb prispel papeški nuncij msgr. Pellegrinetti, so se zagrebški listi iz pobožnih Celestinov spremenili v divje Floridore. Zopet so unisono zapeli staro svojo pesem proti Cerkvi. Nek list, ki sicer prinaša v svojih kolonah najbolj škandalozne kronike, je priobčil velik članek, vprašujoč se, kaj ima Italijan iskati na hrvatski škofovski konferenci. Obenem pa je poročal, da je g. dr. Korošec poslal Pellegrinetti, da »užuga« hrvatske škofo in da jih postavi pred dilemo, ali Korošec ali samostan.

Navdušenega pisanja o rodoljubju škofov je zmanjkalo. Ing. Košutić, ki je svojčas šel na obisk k zagrebškemu nadškofu in si prizadeval, da bi ga pripravil do tega, da bi izrazil simpatije do KDK, je zapisal, da so nadškofu napolnili glavo s slamo in da so iz najpoštenjšega škofa napravili Cerkvi sramoto in ravnali hrvatskemu narodu v posmeh.

Škofovska konferenca se je končala. Izdala je znani komuniké. V njem je posebno naglasila, da se je razpravljalo samo o versko-cerkvenih zadevah. Takrat je nastalo splošno grajanje, da so škofje poklekli pred msgr. Pellegrinetti, ki da je proti hrvatskemu narodu, ki da je pri čaši vina izjavil, da Hrvati nimajo nobenega politika. Pravzaprav da on vse to dela, da bi se priljnil dr. Korošcu radi konkordata. Ko pa bi sklenil konkordat, bi dobil kardinalski klobuk, sčasoma pa papežovo tiaro.

Ta naš hrvatski tisk pa se ni zadovoljil samo s tem. V želji, ne da bi samo čim več škodoval le škofom ali HPS, marveč katolicizmu, se je poslužil afera, v katero je zapleten tudi neki Marković. Ta Marković je bil svojedobno pripravnik pri frančiškanih. Iz reda pa so ga odpustili radi očitne nesposobnosti za redovniško življenje. To pa zagrebškega tiska niti najmanj ni motilo. Priobčil je Markovićevo sliko v frančiškanski obleki. Pri tem pa sploh ne omenja, da Marković ni frančiškan, samo da je sefekt večji in da se tako zasovraži ta red, ki je toliko zaslužen za hrvatsko občinstvo. Z naslovi »Svetnik v orlovskem gnezdu«, »Vodja Orlov« itd., je ta tisk hotel to mlado in močno katoliško organizacijo pred hrvatskim narodom označiti kot zbirališče največjih lopovov in ponarejevalcev. Tisk posebno naglaš, da je Marković urednik »Orlovske Straže« in »Orlovske misli«, čeprav je znano, da to ni res. Priobčevanje teh podtikanj je opremljeno s tolikimi zlobnimi in neslanimi »pikanterijami«, da se kulturnemu človeku gnusi tako pisava.

Čemu vsa ta kampanja? Kakšne cilje zasleduje? Vodje KDK javno izjavljajo, da je to radi tega, ker je vsa ta konferenca pokazala, da so škofje za HPS, s čimer so eo ipso proti interesom hrvatskega naroda. Dalje radi tega, ker niso obsodili umora, da niso dvignili glasu proti vsemu tistemu, kar se v poslednjem času dela, da je Cerkve na strani morilcev, ker da je Cerkve eno in isto kakor HPS, ki jo vodijo »popovici«.

Tako se je govorilo kljub temu, da vsak dobro ve, da je bila ta škofovska konferenca že pred umorom v Beogradu zamišljena samo kot ožja konferenca izvršilnega odbora, kljub temu, da natančno vemo, da sta HPS in episkopat tolikokrat naglasila, da je delo HPS popolnoma neodvisno tako od hierarhije, kakor tudi od cerkvene avtoritete; vsaj kar se tiče politične orientacije te stranke. Poleg vsega tega so škofje pokazali, da obžalujejo grozni zločin v begradski skušnji. Ko so po svojih zastopnikih čestitali pokojnemu Radiću k ozdravljenju in ko je zagrebški nadškof prišel iz Avstrije, da bi osebnost vodil pogreb.

Torej je neki drugi razlog. Ta nam je jasen, če prečitamo zadnji del zmešanega Košutićevega pamfleta. (Zanimivo bi bilo zvedeti, kdo je Košutiću napisal ta članek in kdo mu je prinesel na ušesa nekatere stvari, za katere Košutić sam nikakor ne bi mogel vedeti.) V tem pamfletu Košutić ne pravi nič manj, kot da naravnost napoveduje, da se bodo radi delovanja hrvatskega katoliškega duhovništva vse hrvatske cerkve zaprie. Odprle da se bodo, ko bo Hrvatska svobodna. Kaj to pomenja, najbolje oriča sistema-

Zavezniki popuščajo Nemčiji

v Pariz, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor poročajo listi, so se Poincaré, Churchill in Parker Gilbert na včerajšnjem sestanku menili med seboj o vsem reparacijskem problemu. S tem je po Angliji »udi Francija zopet orisala minimalne zahteve, katere je Poincaré v svojem zadnjem govoru, kakor znano, opisal tako, da mora končna ureditev francoskih dolgov Ameriki in Angliji in preko tega izražati okroglo odškodnino za francosko obnovo. Kakor znano, zahteva Anglija samo pokritje svojih lastnih dolgov z deležem pri reparacijskih plačilih in svojih zahtev nasproti bivšim zaveznikom. »Echo de Paris« piše, da je Parker Gilbert predlagal končno ugotovitev nemških dolgov - tem, da se določi število Dawesovih anuitet, ali pa s tem, da se točno določi glavnica. Kapitalizacija Dawesovega načrta pomeni sedanja vrednost okoli 40 milijard mark. Če se Nemčija odreče tranše-klavzuli, se ji dovoli popust 20 do 25%, s čimer bi se glavnica znižala na 30 milijard. Od tega od-

pade 16 milijard na pokritje medzavezniških dolgov Ameriki, na kateri del bi se zaračunalo eventualno znižanje nemškega dolga, ostalih 14 milijard pa bi se porabilo za obnovo Francije in Belgije. Anuitete po 2,5 milijarde bi se s tem mogle znižati na 2 milijardi. Glede konference strokovnjakov, ki je bila sklenjena v Zenevi, je Parker predlagal, da naj se sestavi iz prvih strokovnjakov s sličnimi pooblastili, kakor svojočasni Dawesov komite. Tudi Amerika bi se na ta način lahko udeležila. Poincaré pa se je bal, da bi se prekrizala finančna politika zavezniških držav, in je zahteval, da pridejo v komisijo zastopniki finančnih ministrstev, ki bi tudi morali dobiti točne instrukcije. »Petit Journal« smatra, da se bo komisija strokovnjakov sestala začetkom decembra v Berlinu. Zelo se je opazala prisotnost Morgana, ki je, kakor znano, v tesnih zvezah s Parkerjem. Iz tega se sklepa, da bo igral pri tem važno vlogo.

Fašisti se ponašajo s smrtno kaznijo

v Rim, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Prihodnje dni bodo v vseh italijanskih občinah javno nabili prepis razsodbe izjemnega sodišča v varstvo države, s katero je bil komunist Della-

maggiore obsojen na smrt. Prepis razsodbe bo vseboval ves dejanski stan in naj služi kot svarilo vsem onim, ki bi hoteli rušiti temelje italijanske države.

Zopet se porušila hiša

v Praga, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je v Mostecu podrla spodnja stena enonadstropne vile, ker se je baje nagnil temelj zgradbe. Delavci so bili zaposleni na drugem delu stavbe, radi česar ni bil pri nesreči nihče ranjen.

Po katastrofi v Vincennesu

v Pariz, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Reševalna dela pri nesreči v Vincennesu napredujejo zelo počasi. Dosedaj še niso mogli odkopati šest mrtvecev. Število mrtvih znaša sedaj 14, tri osebe pa so bile težko ranjene.

Objavili bodo mornariški dogovor

v Pariz, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor poročajo »Temps«, se bo angleško-francoski mornariški dogovor objavil v ponedeljek popoldne istočasno v Parizu in Londonu. Francija bo objavila listine v rumeni knjigi, Anglija pa, kakor znano, v beli knjigi. Zbirka dokumentov vsebuje poleg zgodovinskega uvoda, v katerem se še enkrat pojasnjuje nameni in cilj pogodbe, izmenjavo not med obema državama in pravo besedilo pogodbe.

Nemška industrija na Českem raste

v Praga, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Agrarni list »Venkov« piše ponovno o potrebi ukrepov proti prevelikemu potujčevanju češkoslovaške industrije. Češkoslovaški Nemci in tudi izozemci, posebno Nemci iz Nemčije, so vzdržali vse svoje pozicije v industriji in jih še razširili. Tako so propadle nekatere domače elektrotehnične industrije, povzdignile pa so se tuje. Tudi v kemični, premogovni, in železni industriji ni domača češka industrija nič napredovala. Zato treba nekaj storiti, da se trajno zagotovi češki vpliv v industriji.

Drobne vesti

Dr. Šumenković, zastopnik zun. ministra, je nastopil daljši dopust.

Sava narašča. Vслед obilnega dežja je pri čela Sava naraščati in je pri Srem. Mitrovici narasla za dva metra.

Poljski kardinal in nadškof Hlond pride 25. t. m. v Zagreb, kjer obišče salezijance. Hlond je bil član salezijanskega reda.

Škof v La Rochelle je odredil zaradi slavnostnega odkritja spomenika Combes-u, očetu laičke zakonodaje, spokorni dan.

Ožje volitve v generalni svet se vrše danes v Franciji v 240 volivnih okrožjih, večinoma v industrijskih.

Nemško-romunska pogodba o ureditvi višjih finančnih in gospodarskih vprašanj med obema državama je bila v petek podpisana.

Stavka v Lodzu pojenjuje in so mnogi obrati pričeli z delom.

Na otoku Czepele je bilo otvoreno v prisotnosti držav. upravitelja Hortyja novo pristanišče, ki je poleg bratislavskega največje donavsko pristanišče.

Letalski poročnik Maurhofer je preletel ledenik Aletsch v gorovju Jungfrau. Ko je letel nad ledenikom, je opazil, da je iz letala zgubil svojo spremljevalko gđc. Gerber iz Berna. Njeno truplo so našli.

tično odvrčanje kmetov od cerkve in od vsakega verskega čina. Gospodje želijo razkristjaniti hrvatski narod. Na žalost pa je še en, čeprav majhen del hrvatskega duhovništva, ki seda na radičevske limanice. Poznavalci naših razmer so že davno vedeli, za čem streme radičevci. Oni nadaljujejo delo svojega pokojnega vodje, ki je mnogokrat izjavil, da hrvatski narod ne bo srečen, dokler se ne bo popolnoma odrekel Rimu in dokler ga vapež ne prekolne,

Kaj mislimo mi

Tisk SDS proti učiteljstvu

V »Učiteljskem Tovarišcu« piše g. Marjan Tratar, da je hotel v listih SDS napisati par obrambnih besed za učitelje slikarje kot odgovor na članek g. M. M. Nato pravi g. Tratar dobesedno to-le:

»Odgovor sem hotel napisati v »Jutru«, »Slov. Narodu« ali »Ponedeljku«. A na svoje začudenje sem dobil povsodi v odgovor: »Nimamo interesa braniti učiteljstva. Pišite tja, kamor spadate!«

Tako honorira torej tisk SDS delo učiteljstva za SDS! Mislimo, da bo ta krepka brca esdeesarskega tiska streznila tudi zadnje pristaše žerjavovskega liberalizma. Ali pa se motimo?

Kako poročajo

»Slov. Narod« je z velikim črkami na najbolj vidnem mestu poročal, da je 6000 delavcev vsled ustavitve obrata brez dela.

Včerašnje »Jutro« piše le še o 2500 delavcih.

To samo konstatiramo, ker je že konstatacija sama dovolj krepka.

Esdeesarska polemika

Brez cene je esdeesarska politika in brez cene tudi njena polemika. Mesto, da bi na resna izvajanja tudi resno odgovorili, se mislijo listi SDS izmazati s smešenjem in potvarjanjem našega teksta. Spozabili so se pri tem celo tako daleč, da podtikajo nam, ko da bi zagovarjali in odobraval umor od 20. junija.

Ce nič drugega, bodo gospodje od liberalnih listov razumeli vsaj to, da na polemiko tako mizerne vrste ne moremo reagirati. Naj si to gospodje enkrat za vselej zapomnijo.

Hrvatske zahteve

Zagrebške »Novosti« označujejo kot glavna hrvatska pogoja za likvidacijo hrvatskega vprašanja ti dve zahtevi:

1. Vsaka majorizacija Hrvatov mora biti izključena in morajo dobiti Hrvati v tem pogledu sigurno jamstvo.

2. V imenu Hrvatov smejo odločevati samo zastopniki večine Hrvatov in to je samo HSS, njen poslanski klub in glavni odbor. SDS in druge stranke KDK imajo pri tem sicer tudi važno vlogo in besedo, toda samo, da pomagajo z nasveti in sodelovanjem. (G. Pribičeviću se torej odmerja od hrvatske strani naravnost bleščeča vloga. Op. ured.)

O teh zahtevah Hrvatov bi se na vsak način dalo govoriti, samo potrebno je, da ostanejo Hrvati tudi dosledni svojim zahtevam, da namreč od Srbov ne zahtevajo nekaj, kar od sebe odklanjajo. Če Hrvatje zahtevajo, da sme govoriti v imenu Hrvatov samo večinska stranka, potem morajo tudi Hrvati sprejeti kot srbske delegate samo one, ki jih odredi srbski narod. Kakor hočejo Hrvati, da drugi ne razpravljajo o tem, kdo bodi njihov zastopnik, tako morajo isto pravico priznati tudi drugim. Nobenega dvoma pa ni, da zastopajo danes srbski narod v prvi vrsti ravno demokrati in radikali. In kdor se hoče danes razgovarjati s Srbijanci, ta se mora obrniti na vodstvo radikalne in demokratske stranke. Z drugimi besedami bi lahko tudi reči: Kakor Hrvati ne dopuščajo razprave o svojem zastopstvu, tako morajo isto zahtevati za sebe tudi Srbijanci.

Dosedaj pa se Hrvati na to niso ozirali, temveč so hoteli naravnost diktirati, kdo bodi zastopnik Srbov. Taka zahteva pa je nemogoča in pomeni dejansko odklonitev vsakih razgovorov.

Treba je, da se Hrvati odločijo za eno ali drugo stvar in predv d priznavajo tudi drugi strani to, kar zahtevajo za sebe.

SDS da bi mi hoteli razbiti

V svoji zadnji redni izjavi je čutil g. Pribičević tudi potrebo, da govori o »Slovencu«. Govori seveda na znani fini način, ki je njemu kot kulturnemu človeku lasten, ki pa sicer v Evropi posebno običajen. Med drugim pravi g. Pribičević, da bi mi hoteli razkol med SDS in da bi ta razkol z veseljem pozdravili.

Moramo že povedati g. Pribičeviću, da se zelo moti, ker mi smo nasprotno mnenja, da je zelo dobro, če ostane vse, kar je pri SDS, vedno lepo skupaj. Vse to namreč spada tako lepo skupaj, vsi ti pristaši SDS se tako vzorno izpolnjujejo, da tvorijo v resnici eno družbo. ki je tako nekaj posebnega, da je za slovenski narod v resnici najbolje, če je njena ločitev od drugih skupin čim najbolj vidna. Bilo bi nam zato mnogo bolj neprijetno, če bi se pristaši SDS razlezli po drugih strankah, ker potem bi nastala nevarnost, da bi se znane posebnosti SDS pojavile tudi drugod.

Gliha vkupe štiriha in zato naj SDS ostane lepo skupaj in mi smo zadnji, ki bi želeli razkol SDS. Mi želimo samo to, da SDS izgine. To pa ne zaradi strankarskih interesov, temveč zaradi splošno slovenskih.

Kakor vidi g. Pribičević smo torej mi mnogo bolj neskrbni in se z razkolom v SDS ne zadovoljujemo, temveč le z njenim koncem. »Udimo se le, da tak političen veleum, ko g. Pribičević, ni tega že sam uganil.

Komunistične demonstracije na Dunaju

v Dunaj, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Zvečer ob 8 se je zbralo pred dunajskim deželnim sodiščem 400 do 500 oseb, ki so demonstrirale in kričale: »Ven z aretiranimi komunisti! Doli z razredno justico!« Demonstracije so trajale do 10 zvečer ter je morala straža razgnati demonstrante s pendreki.

Romunsko posojilo

v Bukarešt, 20. oktobra. (Tel. »Slov.«) »Vitorul« objavlja komuniké, po katerem se bo dogovor med romunsko vlado in mednarodno finančno skupino glede romunskega zunanjega posojila sedaj definitivno revidiral v Parizu. Pogodba bo nato podpisana v Bukarešti.

Proti Židom

v Budimpešta, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Pretepi visokošolcev se nadaljujejo. Na vseh fakultetah branijo madžarski nacionalni študenti židovskim študentom pristop k predavanjem. Na živinozdravniški visoki šoli so do krvi pretepli štiri židovske študente. Tudi na tehniški visoki šoli sta bila dva židovska študenta težko ranjena. Ker izgredi študentov trajajo dalje, je prosvetno ministrstvo odredilo, da se tehnika zatvori.

Spor v dunajski srbski cerkveni občini

v Dunaj, 20. okt. (Tel. »Slov.«) V tukajšnji srbski cerkveni občini je nastal spor med predsedstvom občine in med župnikom. Spor je dovedel do tega, da je bila župniku odpovedana služba. Ker župnik kljub odpovedi ni delal nobenih priprav, da se umakne, je predsedstvo občine odredilo, da se opravljanje božje službe po te župniku prepreči s tem, da se cerkev »apre. Tudi službeno stanovanje župnika nameravajo zapreti. O vzrokih spora ni nič natančnega znanega.

Novi državljani

v Beograd, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Naše državljanstvo so dobili: Vasilij Mirić, bančni uradnik iz Maribora; Ernestina Detamun, privatna uradnica iz Soteske; Milan Pangos, delavec iz Lukovice; Josip Rupnik, učitelj iz Sv. Eme; Franc Poterneil, učitelj iz Viča; Franc Bevk, poštni sluga iz Ljubljane; Alojzij Bobek, trgovec iz Ljubljane; Ludovik Geneger, pekovski pomočnik iz Maribora; Karolina Poltnik, vdova iz Ljubljane; Felician Kavčič, delavec iz Tremerjev; Rudolf Zavadil, elektrotehnik iz Celja; Josip Vadjal, posestnik z Vač; s. Milena Stih, učiteljica iz Maribora; Dominik Uršič, čevljar iz Polzele; Ivan Poropat, posestnik iz Skoka; Pavle Bader, dijak iz Maribora; Franc Gorjup, posestnik iz Laz; Olga Miklavič, učiteljica iz Kaplje; Zdenka Bloudek, učiteljica iz Ljubljane; Aleksander Oblat, trgovec iz Ljubljane; Magdalena Gerlić, vdova iz Veselka; Edvard Gornik, posestnik iz Zigmarič; Rudolf Kolavdič, uradnik iz Maribora; Pija Kršin, vdova iz Maribora; Terezija Jager, učiteljica iz Maribora; Karel Filipič, ključavničar iz Maribora; Vincenc Štok, delavec iz Srednjih Biten; Ivan Dolenc, spedičerski delavec iz Maribora; Andrej Mareke, živinozdravnik iz Roke.

Berlinski turnir

v Berlin, 20. okt. (Tel. »Slov.«) Danes se je odigralo 8. kolo. Do konca je bila odigrana samo partija Marshall-Tartakower, ki je po štirurnem boju ostala remis. Partija Rubinstein-Reti je bila prekinjena v položaju, ki je zelo ugoden za Rubinsteina. Tudi partija Niemcovič-Spielmann je bila prekinjena. Capablanca je imel prost dan. Stanje po 8. kolu: Capablanca 4½, Spielmann 3½ (1), Tartakower 3½, Niemcovič 2½ (2), Reti 2½ (2), Marshall 2½, Rubinstein 2 (1).